

Grundlæggende undervisningsmateriale

Hvad fejler den syge

44345

Udviklet af:
Lis Tjørnelunde
Social- og Sundhedsskolen i Århus
Olof Palmes Allé 35
8200 Århus N
Tlf.: 8741 2626

Hvad fejler den syge

Grundlæggende undervisningsmateriale

1. Uddannelsesmålets sammenhæng til FKB og TAK'er

”Hvad fejler den syge” hører til i den fælles kompetencebeskrivelse nr. 2688 med titlen Patientrelateret service på sygehusene.
FKB'en kan findes på <http://2004.efteruddannelse.dk>.

Uddannelsesmålet er relevant, da portører og hospitalsserviceassistenter via deres daglige arbejde kommer tæt på patienterne og derved indgår i specialiserede opgaver på de enkelte afdelinger. Derfor har de behov for kompetencer til selvstændigt altid at kunne skaffe sig relevant viden omkring forskellige patientdiagnoser.

Arbejdsfunktioner

Den primære opgave er at udføre patientrelaterede funktioner, således at patientens sikkerhed øges og kommunikationen med de øvrige samarbejdspartnere forbedres. De skal kunne genkende symptomer på ændringer i patientens tilstand og være i stand til at videregive deres observationer til relevante samarbejdspartnere. De skal kunne inddrage deres viden i deres arbejde med patienterne og derved forebygge risici i forbindelse med patientrelaterede arbejdsopgaver. Deres ansættelsessteder er meget forskellige. De skal kunne arbejde på mange forskellige afdelinger inden for den somatiske sektor; dette betyder, at en nødvendig kompetence er, at de selv skal have kendskab til en metode til at skaffe de nødvendige informationer for at kunne varetage deres job på betryggende vis.

Uddannelsesmålet er relateret til følgende tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer (TAK) i FKB'en og skal kvalificere deltagerne inden for disse felter:

- a) Tværfagligt samarbejde på sygehusene
- b) Service i patientarbejdet
- c) Vejledning til patienter og pårørende

Ad a) Tværfagligt samarbejde på sygehusene:

Samarbejdsrelationerne mellem forskellige patientrelaterede personalegrupper på hospitalerne har ændret sig gennem de sidste år og vil fortsat gøre det. Der sker en opgaveglidning. Dette forudsætter, at portørerne og hospitalsserviceassistenterne har en bred viden og kompetencer til at kunne arbejde i tværgående, fleksible teams. For at kunne kommunikere målrettet med patienterne kræves sygdomsindsigt.

Ad b) Service i patientarbejdet:

Medarbejderne skal have kompetencer i arbejdet med patienttransport, -lejring og -forflytning. For at kunne gøre dette korrekt og med størst mulig sikkerhed for pa-

Hvad fejler den syge

Grundlæggende undervisningsmateriale

tienten er sygdomsindsigt nødvendig. Forskellige sygdomme har forskellige genoptræningsprogrammer og forskellige regler for, hvad der må gøres med patienten.

Ad c) Vejledning til patienter og pårørende:

Jo større viden man har om forskellige sygdomme, jo bedre bliver man til at lave vejledningsopgaver på en sådan måde, at patienterne får en respektfuld og individuel behandling. Bevidstheden om egen rolle som vejleder og det tværfaglige arbejde i forhold til eget ansvars- og kompetenceområde styrkes.

Deltagerforudsætninger

Deltagernes faglige forudsætninger i forhold til uddannelsesmålet vil være afhængige af arbejdsorganiseringen på den enkelte arbejdsplads. Som udgangspunkt har alle bestået grunduddannelsen og har arbejdet i praksis.

Deltagerne skal være vidende om, at dette kursus kræver meget aktiv deltagelse fra deres side, da de skal kunne arbejde metodisk efter dette kursus.

Vi lever i en foranderlig verden og mængden af informationer er kolossal. På grund af disse hurtige ændringer, både arbejdsmæssigt og samfundsmæssigt, er det en vigtig kompetence altid selvstændigt at kunne skaffe sig ny viden. Dette falder i tråd med ”livslang læring”.

Struktur

Det kan anbefales, at deltagerne har bestået deres grunduddannelse eller er meget tæt på at have gjort dette.

Det er vigtigt, at deltagerne har praksiserfaring, da dette gør undervisningen lettere forståelig, fordi deltageren kan relatere det lærte til praksis.

2. Ideer til tilrettelæggelse

Uddannelsesmål:

- Deltagerne kan udføre patientrelaterede funktioner, så patientens fysiske sikkerhed øges.
- De kan genkende symptomer på ændrede sygdomstilstande og lette ubehag og forebygge risici hos patienter med specifikke og komplekse sygdomstilstande.
- De kan under vejledning og selvstændigt skaffe sig relevant viden om konkrete sygdomme, udvalgt på baggrund af deltagernes konkrete behov.

Hvad fejler den syge

Grundlæggende undervisningsmateriale

- De kan videregive observationer til relevante samarbejdspartnere.

Temaer

Uddannelsen foreslås afviklet temaopdelt. Temaer vægtes forskelligt ud fra stofmængden.

Temaerne er:

1. Gruppearbejde omkring selvvalgte praksisrelevante sygdomme (varighed ca. 6 timer)
2. Traumedag (varighed 7 timer)
3. Fremlæggelse af valgte sygdomme (5 fremlæggelser af 5 sygdomme) (varighed 5 timer)
4. Besøg af patienter, der repræsenterer de relevante sygdomme (varighed 5 timer)

Temaerne 3 og 4 vil i praksis blive blandet, da det er mest hensigtsmæssigt, at gæstelæreren (patienten) kommer efter deltagernes fremlæggelse af sygdommen.

Tema 1

Hver deltager laver en liste over de sygdomme, som de patienter, de møder i deres dagligdag, har, og prioriterer, hvilke sygdomme de kunne tænke sig at få en viden om.

På tavlen laves en fælles liste over emner, der kan arbejdes videre med.

Der laves grupper ud fra hvilke sygdomme, det er relevant at få viden om for den enkelte kursusdeltager. Omdrejningspunktet skal være deltagernes lyst til at være opsøgende, undersøgende, analyserende og reflekterende på baggrund af egne arbejdsrelaterede behov.

Deltagerne arbejder derefter i grupper ud fra en given metode til at systematisere en sygdom.

Alle grupper skal arbejde ud fra følgende model:

- Hvad er det for en sygdom?
- Hvem er specielt udsat?
- Hvilke symptomer giver sygdommen?
- Hvordan behandler man sygdommen?
- Hvordan er prognosen?
- Hvor finder man gode links til at finde yderlig information om denne sygdom?

Hvad fejler den syge

Grundlæggende undervisningsmateriale

Hver gruppe skal til fremlæggelsen udlevere en skriftlig besvarelse, hvor der er svar på ovenstående spørgsmål. Besvarelserne samles og bliver til et samlet kompendium fra dette kursus.

Tema 2 Traumedag

Deltagerne skal her have indsigt i og forståelse for, hvilke overvejelser og handlinger der skal til for at arbejde med multitraumatiserede patienter.

Forslag til indhold:

- Def. på ”Hvem er den svært traumatiserede patient?”
  1. Fysiologiske kriterier
  2. Anatomiske kriterier
  3. Mekaniske kriterier: Høj-energitraumer
- Hvilke arbejdsopgaver har en portør eller en hospitalsserviceassistent i forbindelse med
  1. Hjertestop?
  2. Lejring og forflytning af patienten?
  3. At bringe blodprøver til type og forlig i blodbanken?
  4. Afhentning af blod og blodprodukter i blodbanken?
  5. At bringe andre forsendelser frem til analyse?
  6. At hente seng eller OP-leje efter aftale?
  7. Transport af patientseng + patient med mobilt overvågningsudstyr?
  8. Generelt at observere, rapportere og handle ud fra eget kompetenceområde?
- Se, Lyt og Lær!
  1. ABC - Airways, Breathing and Circulation
  2. Hovedtraumer
  3. Abdominaltraumer
  4. Thoraxtraumer
  5. Ryg- og rygmærskader
  6. Ekstremitetsskader
  7. Brand- og kuldeskader
  8. Psykisk førstehjælp i den akutte situation

Underviser: Et personalemedlem fra beredskabstjenesten eller skadestuen/traumecentret.

Tema 3 og 4: Fremlæggelse af valgte sygdomme og patientgæstelærer

Til hver gruppefremlæggelse inkl. patientgæstelærerens oplæg afsættes 2 timer.

Hvad fejler den syge

Grundlæggende undervisningsmateriale

Gruppen fremlægger ud fra modellen, der er beskrevet under tema 1:

- Hvad er det for en sygdom?
- Hvem er specielt udsat?
- Hvilke symptomer giver sygdommen?
- Hvordan behandler man sygdommen?
- Hvordan er prognosen?
- Hvor finder man gode links til at finde yderlig information om denne sygdom?

Gruppen skal på forhånd have aftalt, hvordan den vil fremlægge.

3. Opgaver, undervisningsmaterialer

Tema 1:

Alt efter, hvilke deltagere der er på kurset, kan man som underviser vælge, om kursisterne selv skal vælge sygdom, eller om de skal have en af følgende sygdomme at beskæftige sig med:

- Cancer
- Diabetes
- Apopleksia cerebri
- Parkinson
- Col
- Astma
- AMI
- Epilepsi
- Sclerose

Valget af sygdomme bør være styret af et af følgende 2 kriterier: Praksisbehov eller en af de 5 mest alm. sygdomme i det danske sygehusvæsen.

Hovedmålet er, at deltagerne lærer en metode, hvorefter de altid vil skaffe sig viden om og overblik over en sygdom. Det er denne kompetence, der er vigtig i deres arbejde. Arbejds måden er beskrevet i gennemgangen af temaerne.

Hvad fejler den syge

Grundlæggende undervisningsmateriale

Tema 2

Forslag til cases:

En dreng på 18 år bliver bragt ind på skadestuen efter at være blevet ramt af en højresvingende lastbil.

Har været bevidstløs, men er ved ankomsten ved bevidsthed, men stærkt chokeret og klagende på grund af smerter.

Efter lægerne har tilset drengen, skal han have taget røntgenfoto af begge underekstremiteter. Hvilke opgaver vil du have i denne forbindelse?

Hvilke observationer kunne du gøre dig?

Der er sket et færdselsuheld på motorvejen. En bil var gået i stå og en bilist overså den, da der ikke var sat advarselstrekant op, og kørte derved op bag i den holdende bil med stor fart. Kvinden på passagersædet blev dræbt ved det voldsomme sammenstød, og føreren sad fastklemmt i bilen i 28 min., før Falck fik ham skåret fri. Han er nu bragt til skadestuen.

Ingen fra den holdende bil kom til skade, da de havde forladt bilen, inden sammenstødet skete.

Hvad er dine opgaver i forbindelse med denne patient?

En motorcyklist bliver bragt bevidstløs ind på skadestuen efter at være røget ud over motorcyklen, da en ung kvinde overså fuld stop-skiltet og kørte ud i siden på motorcyklisten.

Motorcyklisten er blevet intuberet og skal nu transporteres til CT-scanning.

Du skal stå for transporten. Hvad er dine opgaver i denne forbindelse?

Beskriv, hvilke observationer du bør gøre dig i forhold til denne patient.

Der er en fjernsynsudsendelse fra DR 1, der hedder ”Tilbage til livet”, der kan bruges til denne undervisningsdag. Den omhandler arbejdet på et traumecenter i København.

Tema 3 og 4

Her vil det være en god ide, hvis underviseren på forhånd har skaffet forskelligt materiale hjem om de nyeste ting inden for hver af de ovenstående sygdomme.

Deltagerne fremlægger deres sygdom, og underviseren supplerer der, hvor der evt. er mangler, eller hvor noget skal uddybes eller forklares på en anden måde.

Inden for de fleste områder er der mulighed for at have kontakter til forskellige repræsentanter for de forskellige sygdomme. Repræsentanter, der vil fortælle, hvor-

Hvad fejler den syge

Grundlæggende undervisningsmateriale

---

dan de oplever deres sygdom, og hvad de mener, portøren og hospitalsserviceassistenten bør/skal vide for at yde en bedre service eller pleje.

4. Afholdelsesformer

Kurset kan afholdes som 5 dage i træk, men kan også afholdes som et splitkursus. Alle former for opdeling i splitkursus er mulige ved dette kursus.

5. Litteraturliste

Websider

Specielt om sygdomme:

www.netdokter.dk

www.sundhed.dk/wps/portal/_s.155/1836

www.netpatient.dk

www.raskinfo.dk/sygdomstips (udgives af Amtsrådsforeningen)

www.doktoronline.dk

www.helse.dk

www.astrazeneca.dk

(AstraZeneca har gennem de sidste 50 år vokset sig til en position som Danmarks største medicinalvirksomhed. Vores udvikling er drevet af dygtige medarbejders indsats kombineret med markedsføring af en række originalprodukter. Det har betydet fremskridt inden for behandling af **astma, kræft, mave/tarm- og hjerte/karsygdomme.**)

Epilepsi:

www.epilepsiforeningen.dk

www.epilepsi.dk/74-1.aspx (videnscenter om epilepsi)

www.epilepsinet.dk

www.epilepsihospitalet.dk

Apoplexia cerebri

Hvad fejler den syge

Grundlæggende undervisningsmateriale

---

www.hjernesagen.dk/Velkommen.php?active=1&goload=on

www.vfhj.dk (videnscenter for hjerneskade)

Hjertesygdomme

hfj.inforce.dk/sw175.asp (Hjerteforeningen)

Cancer

www.cancer.dk/foreningen

www.cancer.dk/foreningen/om+kraeftens+bekaempelse/patientforeninger/index.asp

Diabetes

www.diabetesforeningen.dk

Lungesygdomme

www.lunge.dk (Danmarks Lungeforening)

Parkinson

w1.1756.telia.com/~u186800335/dansk.htm

www.parkinson.dk

Sclerose

www.sclerose.info

www.scleroseforeningen.dk

Bøger

”Medicinske fag”. Lissi Hansen (red). Munksgaard, ISBN: 87-628-04677

”Sundhed, etik og omsorg”. Gads Forlag, ISBN: 87-12-03810-5

”Grundlæggende sygepleje”. Gurli Underberg og Anni Roikjær, Dafolo

Video

”Tilbage til livet”. En DR 1-produktion

Titel: Gåden om Parkinson.

Originaltitel: The Parkinson’s Enigma.

Canadisk dokumentarprogram fra 2002.

Tilrettelæggelse: Jerry Thompson.

Hvad fejler den syge

Grundlæggende undervisningsmateriale

Produktion: Raincoast Storylines Ltd, 2002.

TV 2-redaktør: Mette Hoffmann Meyer.

Blev vist den 25/10 2004 på TV2.

”Mads og Birthes liv med diabetes 2” En video om aldersdiabetes, Diabetesforeningen, 2000

Til hver af de forskellige sygdomme findes der videoer. Man kan få oplyst de nyeste titler ved at kontakte foreningerne eller via biblioteket.